
ІСТОРІЯ НАУКИ ТА ТЕХНІКИ

УДК 621.436
Н 23

Наливайко В. С.

кандидат технічних наук, професор кафедри двигунів внутрішнього згоряння, установок та технічної експлуатації, Машинобудівний навчально-науковий інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),
vasyl.nalyvaiko@nuos.edu.ua

Гогоренко О. А.

кандидат технічних наук, доцент кафедри двигунів внутрішнього згоряння, установок та технічної експлуатації, Машинобудівний навчально-науковий інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),
oleksiy.gogorenko@gmail.com

СТАРИЙ НАВЧАЛЬНИЙ КОРПУС – КОЛИСКА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА

Розкривається історія становлення Старого корпусу і комплексу приміщень в яких нині розміщено Машинобудівний навчально-науковий інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. Історичний екскурс розпочинається від моменту виділення ділянки для зведення будівель механіко-технічного училища, проходить через початок будівництва, введення в експлуатацію новобудов, знищення у повоєнні роки, подальше відновлення, розширення, перепланування і добудови і завершується описом сучасного стану корпусу, який є колискою національного університету.

Ключові слова: Машинобудівний інститут, механіко-технічне училище, робочий технікум, старий корпус, технічна освіта.

Розташована на одній із, до недавнього часу, тихих вуличок міста Миколаєва, в символічній близькості до Чорноморського суднобудівного заводу, ця скромна, якісна на вигляд двоповерхова будівля знайома багатьом мешканцям та гостям міста. У будівлі, що нині має назву «Старий навчальний корпус» НУК імені адмірала Макарова, розміщуються кафедри Машинобудівного навчально-наукового інституту та виробнича база Університету.

До середини 60-х років у цьому будинку був розміщений весь МКІ з усіма своїми факультетами, кафедрами, лабораторіями, кабінетами та службами. І як не дивно, усім вистачало місця.

Історія цієї «кальма-матер» університету загалом розпочиналася так. У 1901 р. Міністерство народної освіти Росії повідомило про «найвищий наказ» царя Миколи II відкрити з 1 червня 1902 в м. Миколаєві середнє механіко-технічне училище. Міська управа у 1902 р. для розміщення училища виділила ділянку для зведення будівель у 81-му кварталі по вулиці Кузнецькій між вулицями Бузькою та Левадівською. При цьому було враховано побажання мешканців вулиці Московської, 1-ї та 2-ї адміралтейських частин міста, які активно кло-

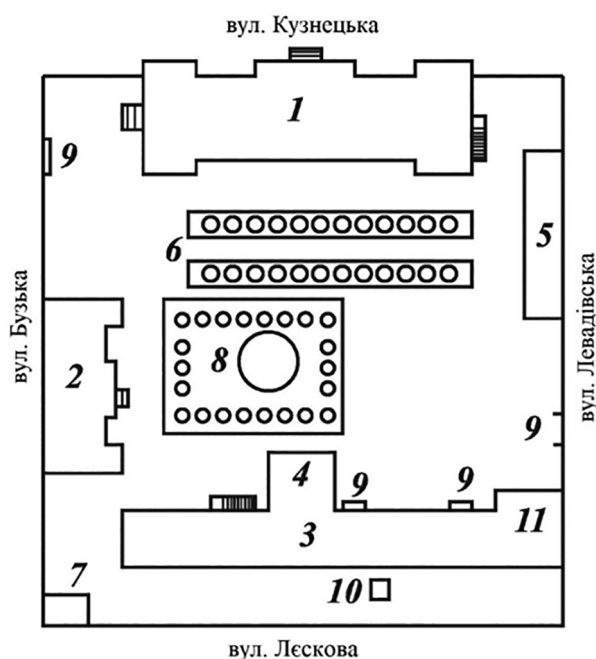
потали про відкриття цього училища. Пізніше училище стало базою для створення Миколаївського кораблебудівного інституту, нині Національного університету кораблебудування.

Проект основних будівель училища було виконано головним міським архітектором Штукенбергом Є. А., який був таким із 1886 по 1919 рік. Майбутній колезький асесор закінчив будівельне училище у Санкт-Петербурзі. Він спроектував і збудував багато дореволюційних будівель міста, які стали пам'яткою і створюють його образ. Більшість із збудованих споруд збереглися до нашого часу. Це: будівля міської лікарні (нині Обласна психіатрична лікарня по вулиці 2-а Екіпажна), Перша Маріїнська жіноча гімназія – перша у місті спеціальна будівля для навчального закладу (нині Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса), будівля міської бібліотеки (нині Палац), церква в ім'я ікони Касперовської Божої матері на розі вулиць Херсонської і Садової, будівля Імператорського російського технічного товариства, корпус водолікарні доктора Кенігсберга (нині водолікарня по вулиці Велика Морська), будівля Міської управи на Соборній площі (не зберіглася, нині тут перше відділення Укрпошти).

На початку 1903 р. на звільненій ділянці розпочалося зведення будівель училища. Для контролю за будівництвом корпусів було створено авторитетну комісію на чолі з директором реального училища Клосовським І. А.

4 червня 1903 р. на закладку основного корпусу училища прибули міська влада та духовенство. Почесним гостем був один із авторів проекту та ініціатор відкриття такого училища професор Боклевський К. П., декан кораблебудівного відділення Санкт-Петербурзького політехнічного інституту. В урочистій обстановці відбулося це дійство, яке завершилося святковим сніданком, влаштованим директором училища Углецьким В. А.

Через один рік головний корпус училища був зведений серед хатин околиці міста, які збереглися і до нашого часу. Архітектурний ансамбль будівлі вражав уяву містян, котрі назвали її «Світлим училищним палацом». Одночасно тривало будівництво приміщень ремісничої школи, житлового 2-поверхового будинку, господарських споруд. Загальний вигляд всього навчального комплексу представлений на складеному цього ж року генеральному плані, що зберігся в обласному архіві.

1904 р. Генеральний план Миколаївського середнього механіко-технічного училища з ремісничою школою:

1 – навчальний корпус; 2 – житловий будинок; 3 – ремісничі школи; 4 – котельня; 5 – господарська споруда; 6 – алеї; 7 – туалет; 8 – басейн; 9 – ворота; 10 – колодязь; 11 – вагранка

Привертає увагу той факт, що весь комплекс будівель був обгороджений капітальним парканом, що надалі дозволило використовувати весь квартал для зведення нових будівель. Цього, до речі, не вдалося зробити ні під час будівництва

Нового корпусу на проспекті Леніна (нині Центральний), ні Головного корпусу на проспекті Героїв Сталінграда (нині Героїв України). Це призвело до того, що територія навколо цих корпусів поступово відчужувалась на користь зведення будівель та споруд, що не мають жодного відношення до університету.

Головний навчальний корпус виходив на вулицю Кузнєцьку на 2 поверхи, а у внутрішній двір училища – на 2,5 поверхи. Він являв собою капітальну будівлю з пиляного ракушняку, розташовану майже вздовж усього кварталу, з великими аудиторіями та напівпідвалом, в якому розміщувалися підсобні приміщення. Підрядник, харківський купець 1-ї гільдії С. Г. Солун власним коштом встановив мармурові сходи при вході в навчальний корпус і встелив підлогу в коридорах будівлі чудовою керамічною плиткою, яка зберіглася в хорошому стані до теперішнього часу.

Загальна площа зведеного корпусу становила 667 кв. сажнів (1 кв. сажень – 4,55 м²). У корпусі розміщувалося 12 аудиторій, фізичний та хімічний кабінети, бібліотека з читальною залом, два креслярські зали, рекреаційна зала площею 180 м² для відпочинку учнів, актові зали, їдальня площею 80 м², службові приміщення, дві житлові квартири для технічного персоналу.

Двоповерховий житловий будинок загальною площею 1760 м² фасадом виходив на вулицю Бузьку (нині Сидорчука). У житловому будинку знаходилися квартири адміністрації училища, у тому числі і майбутнього директора Некрасова І. С.

Майстерні училища площею 4816 м² розташовувалися майже на весь квартал фасадом на вулицю Ліскову. На другому поверсі будівлі майстерень розмістилися столярна та модельна майстерні, а також приміщення для сушіння лісу. На першому поверсі – слюсарня та механічна майстерня, машинне та котельне відділення, кузня, ливарна майстерня з вагранкою. Кузня від початку будівництва проіснувала до 1958 р. вже у МКІ. Майже до осені 1949 р. всі першокурсники інституту викувували в кузні болванку для молотка або плоскогубців і після її обробки на верстатах у механічній майстерні отримували залізку з навчальної практики. Готову продукцію – молоток чи плоскогубці здавали, цим повторюючи працю учнів 2-го класу механіко-технічного училища часів 1905 року.

Складений підрядником надзвичайно скупим кошторис витрат на будівництво комплексу будівель училища в 182 тис. рублів виявився перевитраченим. Фактична вартість становила 260 тис. рублів, але комплекс будівель був настільки чудово виконаний, що міська громада погодилася із цією сумою витрат.

У 1904 р. будівництво училища було закінчено і корпуси було прийнято до міської казни. Кореспонденти міських газет найпрекраснішими епітетами описували архітектуру та внутрішнє оздоблення приміщень головного корпусу та інших будівель.

Освячення всього комплексу – необхідний ритуал тих років, відбулося 30 серпня 1904 р. Слід звернути увагу на те, що будівництво досить великого, навіть за нинішніми мірками, комплексу будівель було здійснено фактично за один рік.

Запрошених гостей зустрічав директор училища Углецький В. А. та весь педагогічний колектив. Із доповіддю про завдання та програмою діяльності училища виступив директор, який при цьому представив гостям весь персонал. Після урочистої частини у приміщенні училища було накрито сніданок, співав хор музикантів 50-го Празького полку, грав духовий оркестр, лунали тости. Після проведення цих урочистостей, які відбулися майже 120 років тому, розпочався відлік часу для Старого корпусу.

Займаючись історією Старого корпусу, в «Миколаївській газеті» за 31 березня 1911 року, автори виявили таку замітку: «казною отпущено среднему механико-техническому училищу 40 тысяч рублей, из коих 31 тысяча пойдет на расширение мастерских и создание теплотехнической лаборатории, а 9 тысяч на оборудование для них. Работы начнутся этим летом».

Майстерні, які перебували у корпусі ремісничої школи, були розширені у бік вулиці Лескової. На другому поверсі цієї прибудови розміщувався модельний цех, що знаходиться там до теперішнього часу, щоправда, займає менше площі будівлі. Основну площу донедавна займала їдальня для студентів та викладачів.

У 1935 році було завершено будівництво раніше законсервованих прибудов західного та південного напрямів навчального корпусу. Було прибудовано аудиторії 16, 46, 74, 76 у південному напрямку, що дозволило розширити головний корпус по вулиці Кузнецькій, адже до цього були коридори та аудиторії з одного боку (про це свідчать вікна на другому поверсі в ауд. 76 та 74, на першому вони були замуrowані в ауд. 16 і 46). У західному напрямку були прибудовані аудиторії 57, 58, 86 та 87, які поєднали в єдине ціле навчальний корпус та колишній житловий будинок.

Якими темпами здійснювалося розширення існуючого аудиторного фонду, можна судити за таким наказом (представлено мовою оригіналу):

Наказ № 147 від 26 червня 1935 р.
§1

У зв'язку з дозволом Голоvmорпрому на зведення двох кам'яних будівель до існуючого будинку господарським способом, призначаю начальником будівництва мого замісника по АГЧ тов. Свіріденко П. І. по совмісництву з оплатою 50% до окладу.

Затверджую поданий мені графік робіт будівництва з остаточним введенням цих двох добудівель до початку нового навчального року, тобто до 1 вересня цього року.

Директор

Кресс

Йдеться про споруди, в яких нині розміщено ауд. 16, 41, 46, 57, 58, 74, 74а, 76, 86, 87. А вже у вересні видається наказ про прийняття новозбудованих приміщень в експлуатацію.

У 1936 р. до будівлі головного навчального корпусу було прибудовано середній 3-поверховий напівкорпус з напівпідвалом, у якому розмістилися бібліотека, читальна зала, кабінет графіки та військова кафедра.

У 1937 р. наприкінці так званого «бузького крила» був прилаштований спортзал, а над ним велика аудиторія, що дозволило з'єднати колишній житловий будинок з приміщеннями ремісничої школи та майстерень. Отже, вийшов замкнутий комплекс будівель: головний навчальний корпус – колишній житловий будинок – реміснична школа з майстернями, тобто планування приміщень на той час набуло практично нинішніх обрисів.

Розпочалася війна. Німецька окупаційна влада розмістила у будівлі навчального корпусу військовий шпиталь. У спортзалі була скотобійня, у теплотехнічній лабораторії – олійний цех, де німці топили вершкове масло та розливали у скляні банки для відправки до Німеччини, у майстернях знаходився склад тари, у ливарні – гараж.

У 1944 року, перед відступом із міста, фашисти двічі підпалювали будівлі інституту. Вперше – 25 березня, але пожежу загасили мешканці навколишніх будинків. Вдруге – вранці 26 березня, причому біля палаючих будівель була виставлена озброєна охорона. Цього разу все вигоріло вщент.

Після реєвакуації інституту з міста Пржевальська у 1944 р. перед керівництвом постало завдання щодо відновлення навчальної бази інституту. Основні роботи розгорнулися відразу після війни за п'ятирічним планом відновлення та розвитку інституту. Для цього було виділено 36,5 млн. руб., що у ті часи становило солідні кошти.

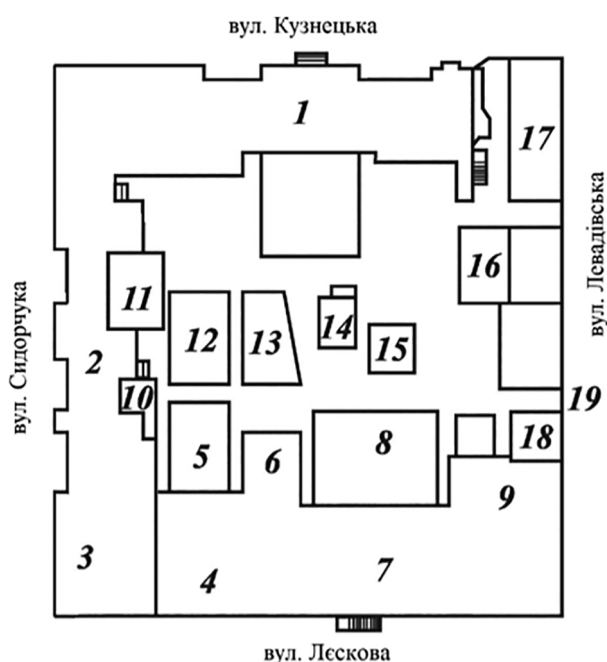
Основну роботу виконували будівельники БМУ-44 під керівництвом виконроба В. І. Зашука. У початковий період їм допомагали військовополонені німці, румуни, угорці та австрійці. Разом з тим відновлення інституту стало спільною справою викладачів, студентів, всього педагогічного колективу. Для допомоги будівельникам було створено відновлювальні бригади із числа студентів, викладачів та співробітників. Тільки 1946 р. у цих бригадах працювало понад 800 осіб.

До середини 1946 р. силами інституту було введено в експлуатацію такі лабораторії, як теплотехнічна, фізична, хімічна та опору матеріалів, механічний цех на 30 верстатів, столярно-модельний та судномодельний цехи, кабінети графіки, дипломного проектування та військово-морської підготовки. До кінця 1947 р. всі корпуси інституту було введено в експлуатацію, і весь його особовий склад був переведений у рідні пенати.

Подальше розширення площ відбувалося з допомогою перепланування наявних приміщень і прибудови до них. Так, у 1953 р. у приміщенні

колишньої ливарної майстерні було створено лабораторію теплотехніки та парових котлів. Там же розташувалася і кафедра суднових парових котлів та парових машин. На початку 60-х були прибудовані ауд. 94 та 95 кафедри турбін. Наприкінці 60-х років було зроблено надбудову в лабораторії двигунів внутрішнього згоряння (ауд. Т-1 та Т-2). У 1975 р. було зроблено прибудову (ауд. 36-а та 36-б) для електротехнічних лабораторій. На початку 70-х років у горищному приміщенні були обладнані аудиторії 101–106. Як бачимо, довелося задіяти навіть горище.

Яким став загальний вигляд Старого корпусу, які зміни відбулися у його плануванні за більш ніж сторічну історію, наочно видно з генплану, складеного у 2014 р.

2014 р. Генеральний план Машинобудівного навчально-наукового інституту:

1 – навчальний корпус; 2 – виробничий сектор; 3 – спортивна зала; 4 – майстерня; 5 – слюсарня; 6 – лабораторія автоматики; 7 – модельний цех; 8 – лабораторія ДВЗ; 9 – лабораторія ТТ і СПУ; 10 – типографія; 11 – спеціалізована аудиторія кафедри турбін; 12 – котельня; 13 – зелений куток «Біля фонтану»; 14 – трансформаторна станція № 1; 15 – трансформаторна станція № 2; 16 – господарські споруди; 17 – пункт приймання газу; 18 – охорона; 19 – матеріальні ворота

На цьому плані відображені тенденції та прагнення до розширення корисних площ у будь-який спосіб у порівнянні з первісним генпланом 1904 р.: прибудова до основного навчального корпусу триповерхового напівкорпусу та південних аудиторій, що дозволило збільшити його площу майже в 1,5 рази; з'єднання до єдиного цілого навчального корпусу, колишнього житлового будинку та приміщення ремісничої школи; прибудова до існую-

чих нових приміщень (приміщення друкарні, слюсарної ділянки, лабораторії електротехніки та ін.); збільшення складських приміщень.

На початку 70-х років було розроблено план забудови східного крила – планувалося зведення п'ятиповерхової будівлі для новоствореного на той час факультету підвищення кваліфікації працівників суднобудівної промисловості. Це дозволило б створити єдиний замкнутий комплекс будівель Старого корпусу. Але у зв'язку з введенням у дію Нового корпусу на проспекті Леніна, де і розмістився новий факультет, від реалізації проекту будівництва східного крила відмовилися.

У середині 70-х років у дворі біля басейну було збудовано ларьок (студенти назвали його кафе «Вітерець»), в якому продавали смачні пиріжки, чай, каву, морозиво, безалкогольні напої. «Вітерець» мав великий попит серед студентів, викладачів та співробітників, особливо влітку. Наприкінці 80-х років «Вітерець» перетворився на експериментальну лабораторію, в якій проводилися випробування композиційних матеріалів співробітниками кафедри опору матеріалів.

До 75-річного ювілею МКІ силами Чорноморського суднобудівного заводу, виробничого об'єднання «Зоря» та НВП «Машпроект» було проведено капітальні ремонтно-відновлювальні роботи у вестибюлі, коридорах та навчальних приміщеннях Старого корпусу. Найбільш масштабним було практично повне відновлення архітектурного вигляду конференц-зали, яка була оснащена комплектом нових меблів – столи та м'які стільці (у цьому основна заслуга ВО «Зоря»).

До кінця століття і тисячоліття, а точніше у 1999 року в Старому корпусі було проведено велику реконструкцію – переведення опалювальної системи на газоподібне паливо. Для цього на базі колишнього «Вітерця» було збудовано газову котельню з двома газовими котлами, що дозволило відмовитися від послуг міської ТЕЦ і тим самим знизити витрати на опалення Старого корпусу. У 2020 р. ці котли були замінені на твердопаливні, для яких паливом служать пилети із спресованих відходів сільськогосподарського виробництва та деревообробної промисловості, що додатково призвело до зниження витрат на опалення та відповідає сучасним тенденціям з енергоефективності.

Тут зробимо невеликий екскурс у недалеке минуле. Відповідно до наказу МВССО СРСР №774 від 4 листопада 1987 р. у МКІ було створено нову організаційну структуру на самостійному балансі з правами юридичної особи, що отримала назву Науково-виробничий центр (НВЦ). Новостворений центр поєднав науково-виробничі колективи, дослідно-експериментальне виробництво, обчислювальний центр, конструкторське бюро, ремонтно-будівельну ділянку, друкарню та інші підрозділи. Доволі потужне об'єднання, природньо, зажадало великих площ для свого розміщення, які почали вилучатися з навчального процесу в Старому корпусі.

Тим більше, що в цей час продовжувалося переміщення зі Старого корпусу до Головного навчального корпусу (до Соляних) окремих кафедр та деяких підрозділів. Для розміщення НВЦ були використані аудиторії М1–М10, де раніше розміщувалися 4 кафедри, 2 поверхи колишнього бузького крила, ауд. 44, 46, 47, 48 та 49 та ін. Для навчального процесу залишилися фактично лише аудиторії навчального корпусу по вулиці Скороходова (нині Кузнецька) та приміщення лабораторій.

Після розпаду Радянського Союзу в 1991 р. припинив своє існування і НВЦ, але повертати зайняті площі ніхто не збирався. З'явився парадокс: у Старому корпусі було багато напівпорожніх приміщень, а проводити заняття ніде. Повернення цих приміщень для використання у навчальному процесі зажадало чимало зусиль керівництва Старого корпусу.

Поступово було відремонтовано та введено в сітку розпису занять аудиторії 48, 49, 91, 91а, 92а, 93, 93а, М1, М10. Відкрито перший у Старому корпусі комп'ютерний клас в ауд. 44-4, організовано медпункт у приміщенні 47а. Повністю відновлено їдальню, де було проведено ремонт, часткове переобладнання, придбано нові меблі, а найголовніше, прийшли висококваліфіковані фахівці на чолі із завідувачкою Буханок Н. Ц., що дозволило забезпечити в комфортних умовах смачне та порівняно недороге харчування для студентів, співробітників та викладачів. В основному навчальному корпусі в ауд. 52 ця ж команда відкрила буфет, що дало можливість студентам на перервах випити чашечку кави або теплою чаю, з'їсти гарячий пиріжок або булочку. Для зручності студентів в ауд. 46а була організована торгівля канцтоварами та встановлена апаратура для ксерокопіювання.

На початку нового тисячоліття сучасного вигляду набули приміщення дирекції інституту (ауд. 55), деканату (ауд. 57а), а також диспетчерської (ауд. 37). Капітально відремонтовано та введено в експлуатацію комп'ютерний клас (ауд. 46), де встановлено 20 сучасних комп'ютерів для студентів та аспірантів, заняття яких проходять у Старому корпусі. У приміщенні 36а за сприяння ДП НВКГ «Зоря»–«Машпроект» створено спеціалізовану аудиторію кафедри турбін, в якій встановлено унікальне обладнання – газотурбінний двигун у розрізаному вигляді потужністю 15 тис. кВт та редуктор до нього. Зусиллями АТ «Завод «Екватор»» надано сучасний вигляд приміщенню кафедри кондиціонування та рефрижерації (ауд. 80) та кафедральній аудиторії 77.

Був перетворений і внутрішній двір Старого корпусу, в якому після ліквідації басейну з лавами навколо нього, поросли бур'яном квіткові клумби і внутрішній двір тривалий час перебував у покинутому стані. Нині у внутрішньому дворі розташовувалася альпійська гірка, заповнена мініатюрними рослинами та мікрофонтаном, що б'є з кам'яної брили. Навколо острівця гірського ландшафту вже

стали великими хвойні та інші дерева. До речі, стало традицією до Нового року вибирати одну з ялинок. Загалом у комплексі «Зелений куточок «Біля фонтану»» представлено близько 40 рослин, деякі з них є екзотичними. Кошти для реалізації цього проекту збиралися серед викладачів та співробітників. Випускники минулих років привезли граніт для гірки, декоративне каміння для облаштування території, доставили необхідну кількість землі, піску, щебню. Директор фірми, яка займається укладанням тротуарної плитки, колишній випускник МКІ, зробив знижку 50% на матеріали та виконання робіт із благоустрою території двору. Аналогічним чином вчинив керівник фірми, яка виготовила лавки для відпочинку. На території «Зеленого куточка» пізніше було встановлено гранітний меморіал із старовинними якорями – символами кораблебудування.

Силами кафедри суднових та стаціонарних енергетичних установок за участю будівельної групи університету було здійснено ремонт чотирьох приміщень кафедри, а також ауд. 47, 68, 86 та 86а. В ауд. 86а кафедрою ССЕУ обладнано кабінет безпеки мореплавства, в якому представлені сучасні засоби для проведення порятунку людей на морі. В ауд. 68 обладнано кабінет надання екстреної медичної допомоги на морі. У плані створення лабораторії дефектації та ремонту суднового енергетичного обладнання.

Для здорового проведення дозвілля викладачів та співробітників, зусиллями членів організованого в інституті клубу любителів більярду як трудовими – фізичними, так і матеріальними – грошовими, було відновлено та відремонтовано приміщення площею 60 м², яке не використовувалося протягом багатьох років, та на базі якого відкрито більярдну залу з професійним ігровим столом.

У жовтні 2014 р. відбулася знакова подія для Старого корпусу. На фасаді будівлі, що розташована на вул. Скороходова, було відкрито меморіальну дошку, присвячену 100-річчю від дня народження Бузника В. М. – видатного вченого-теплотехніка, єдиного у Миколаєві члена-кореспондента Академії наук УРСР, доктора технічних наук, професора, ректора МКІ з 1965 по 1968 рр. У цій будівлі він навчався з 1936 по 1941 рр., а потім працював до 1968 р. Дошку встановлено за ініціативою професорсько-викладацького колективу університету, виготовлено за рахунок благодійних внесків викладачів, студентів та випускників, які живуть та працюють як в Україні, так і за кордоном.

Планується встановлення на цій будівлі ще однієї меморіальної дошки. З нагоди 150-річчя від дня народження засновника технічної освіти у м. Миколаєві, директора Миколаївського середнього механіко-технічного училища (1906–1920 рр.), на базі якого виник МКІ, справжнього статського радника, директора Миколаївського вечірнього робочого технікуму (1923–1929 рр.), завідувача кафедри двигунів внутрішнього згоряння

(1930–1940 рр.), професора Некрасова Івана Степановича (1871–1945 рр.).

До 95-ї річниці Машинобудівного навчально-наукового інституту отримала новий, сучасний вигляд конференц-зала Старого корпусу – було встановлено металопластикові вікна, замінено освітлення, реставровано вхідні двері, пофарбовано стіни та стелю.

Ось така славна історія Старого корпусу НУК. Ми переконалися в тому, що історію мають не лише міста та люди, а й будинки, які наповнюють ці міста та в яких працюють і живуть люди.

На завершення хочеться відмітити, що для підтримки Старого навчального корпусу і збереження його для майбутніх поколінь необхідні серйозні матеріальні ресурси. Цього вимагає дах, який перебуває в аварійному стані у багатьох місцях, а особливо над лабораторією ДВЗ. Потребує реконструкції та оновлення фасад основного корпусу з боку вулиці Кузнецької та багато іншого. За це ми всі – і керівництво університету, і колектив Машинобудівного навчально-наукового інституту несемо тягар моральної відповідальності перед нащадками за стан Старого навчального корпусу, де зароджувалась кораблебудівна освіта в Україні.

Nalyvayko V. S., candidate of technical sciences, Professor of the Internal Combustion Engines, Plants and Technical Maintenance Department, Mechanical Engineering Educational and Scientific Institute of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv),
vasyl.nalyvaiko@nuos.edu.ua

Gogorenko O. A., candidate of technical sciences, Associate Professor of the Internal Combustion Engines, Plants and Technical Maintenance Department, Mechanical Engineering Educational and Scientific Institute of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv),
oleksiy.gogorenko@gmail.com

Література

1. Бугаенко Б. А., Галь А. Ф., Костенко Н. М. Николаевский кораблестроительный. Николаев: Возможности Киммерии, 1995. 241 с.
2. Горбов В. М., Наливайко В. С. Машиностроительный факультет НКИ-УГМТУ. Страницы истории. Николаев: Атолл, 1995. 184 с.
3. Романовский Г. Ф., Матвеев В. Г. 1902 год – начало кораблестроительного образования в Украине. Очерки истории Николаевского среднего механико-технического училища 1902–1917 гг. Николаев: УГМТУ, 2002. 28 с.
4. Горбов В. М., Дымо Б. В., Наливайко В. С. Отделение – факультет – институт. Очерки истории машиностроительного факультета Национального университета кораблестроения. Николаев: НУК, 2004. 76 с.
5. Горбов В. М., Дымо Б. В., Наливайко В. С., Сербин С. И. Машиностроительный институт. Страницы истории / под общ. ред. проф. С. И. Сербина. Николаев: НУК, 2014. 150 с.
6. Труды НКИ. 1990. вып. 5.

THE OLD EDUCATIONAL BUILDING IS THE CRADLE OF THE ADMIRAL MAKAROV NATIONAL UNIVERSITY OF SHIPBUILDING

The history of the formation of the Old Building and the complex of premises in which the Mechanical Engineering Educational and Scientific Institute of the Admiral Makarov National University of Shipbuilding is now located is revealed. The historical excursion begins from the moment of separation of the site for construction of buildings of the mechanical and technical school, passes through the beginning of construction, commissioning of new buildings, destruction in the postwar years, further restoration, expansion, redevelopment and completion and ends with a description of the current state of the building, which is the cradle of the national university.

Key words: Mechanical Engineering Institute, mechanical-technical school, working technical school, old building, technical education.